

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
12 iulie 2023**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 3

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÊTEL (30 punct)

- **A hagyományos lírai műfaj átminősülésének eszközei** **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a dal, a szerelmes vers sajátos Petri-féle átértelmezése, provokáció a hagyományos lírai szépségeszményre épülő olvasói elvárásokkal szemben, az érzések közvetlen kifejezése, a konvencionális szerelmes vallomásokat a „mégis” gesztusa váltja fel, a lét értelmét a férfi-nő kapcsolatban találja meg; a megszólított nő értékeihez való viszonyulás, a kellékszerűen, intertextuális utalásokban felvonultatott konvencionális kelléktár szerepe, a csattanószerű zárókép, az ellentétekre építő szerkezet, a humor, az (ön)íronia, a mesterien alkalmazott játékoság, zeneiség, rím, ritmus, soráthajlások; a verskezdő sor beszédhelyzete az elégia költői konvencióira utal) *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*

- **A vershelyzet sajátosságai** **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a cím értelmezése: a kapcsolat időtállására való utalás, a címbeli E/3. személyű említés és a versben való megszólítás – „kiskegyed” ellentéte; a lírai én leszámol minden illúzióval; hétköznapi jelenetek, kellékek, a képzeletben megelevenedő forgatag és a hétköznapiságot idéző sósperec ellentéte, tabukat sértő, ambivalens érzések a férfit madárként körülvevő nő jelenlétével kapcsolatban, a vallomás – „*de én szeretem mindenképp*” és a Mari válasza – „*ha így is szeretsz*”; az elégedetlenség – „*alapjában véve nem énekesmadár*” – és az elégedettség – „*miértvoltomra ő, csak ő a felelet*” – ellentéte; statikus és dinamikus képek váltakozása; a sör előtti sósperec mint a megszólító metaforája stb.) *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*

- **A vers képi világa** **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a madár-metaforák értelmezése a költői konvencióban és a konkrét vershelyzetben, az udvarlás/képzelet gesztusában megelevenedő gótikus kastély, rokokó estély, misztériumjáték és maszkabál különlegessége szemben a sósperec-sör hétköznapiságával, hitelességével) *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*, részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*, kísérlet a válaszadásra *1 pont*

- **Az intertextualitás szerepe a jelentésképzésben** **5 pont**

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. József Attila: *Ringató* című dalának sorára – „*Holott náddal ringat, holott csobogással*” – való rájátszás megidézi a klasszikus dalműfajt, az idilli természeti kép hangulatát ironizálja: *Fholott pimasz harkály, holott ázott veréb*”; a megudvarlás gesztusa Balassi udvarló költészetét idézi meg, kellékeinek – gótikus kastély, rokokó estély – áthelyezése a modern világba a lírai köznyelv konvencióit írja felül, értelmezi át; az „*Othello-szerű férj*” misztériumjátékba, maszkabálba való áthelyezése a fölösleges/nevetséges féltékenységi metaforája) *5 pont*, érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*, részben

ervényes, kifejtett válasz 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont

- Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**
Összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

- **Helyesírás, nyelvhelyesség**

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. Mondattan. A ragos és névutós főnévi kifejezés. A határozói kifejezés. Az alárendelő és mellérendelő összetett mondat. Az ok-okozatiság kifejezésének lehetőségei, nyelvi eszközök számbavétele: okmeghatározás, magyarázat, következtetés, feltételeesség. Okra utaló határozói kifejezések, mellékmondatok, magyarázó és következtető mellérendelés.

- okadó magyarázó mellérendelés: az egyik tagmondat (vagy egy különálló, következő mondat) kötőszavában utal arra, hogy az adott kijelentés okát/ magyarázatát tárja fel

Pl. *Azok a diákok, akikről a tanáraik úgy gondolták, hogy kevésbé jó IQ-val rendelkeznek, a későbbi IQ-tesztelésen sem lettek eredményesebbek, ugyanis a pedagógusok inkább azokat ösztönözték, akikről úgy gondolták, hogy különlegesen jó IQ-juk van.*

Megfontolandó tehát, hogy milyen elvárásokat támasztunk embertársaink felé, ugyanis ezek jobb esetben pozitív, míg rosszabb esetben nagyon gyakran negatív következményekkel járhatnak.

- következtető mellérendelés: az egyik tagmondat (vagy egy különálló, következő mondat) kötőszavában utal arra, hogy az adott kijelentés okozatát/ következményét tárja fel

Pl. *Maga a jelenség az elvárások valóságformáló hatását jelöli. Tehát ha valaki torzítva ismeri meg a valóságot, az alapján fogalmaz meg bizonyos elvárásokat.*

... életre keltette az elefántcsontot, így ezek után Pygmalión és a csodálatos leány házasságot kötöttek.

Higgins professzor ezután fél éven keresztül edzi és motiválja a lányt, [...], így a lány tökéletes kiejtésben beszél a hatodik hónap végére.

... őket a környezetük kitüntető figyelemmel tette különlegessé, kiemelkedővé, motiváltabbá. Ezáltal pedig beteljesítették a pedagógusok jóslatát, ...

Mint sok más jelenségnek, a Pygmalion-effektusnak is van pozitív és negatív következménye. Előfordul tehát, hogy a jósló elvárásai pozitív változást eredményeznek a partner viselkedésében.

Strugnak ugyanis az első ugrása során elszakadt a bokaszalagja, így szinte lehetetlennek tűnt a gyakorlat megismétlése.

- következményes alárendelés Pl. *A szobor olyan szép volt, hogy az alkotója azonnal beleszeretett.*

- okra utaló jelentésű feltételes mellékmondat:

... ha valaki torzítva ismeri meg a valóságot, az alapján fogalmaz meg bizonyos elvárásokat

- A 'következtében' jelentésű -tól/től ragos határozó:

(A negatív előítélet tehát olyan viselkedést váltott ki a pedagógusokból), amitől a diákok kevésbé motiváltak, kevésbé szorgalmasak váltak.

- határozói igeneves szerkezet, amely utal az időbeli egymásutániségra és a lehetséges ok-okozati viszonyra: (Pl. *[Aphrodité] ezt hallva életre keltette az elefántcsontot. (= 'mivel hallotta, életre keltette'); edzője szavain felbátorodva, szakadt bokaszalaggal tökéleteset ugrott (= 'mivel felbátorodott, tökéleteset ugrott'); szakadt bokaszalaggal tökéleteset ugrott, megnyerve így az olimpiát a csapatának és Amerikának. (= 'mivel tökéleteset ugrott, megnyerte az olimpiát'))*

- a predikátum/ az ige jelentése utal az ok-okozati viszonyra (Pl. *a jósló elvárásai pozitív változást eredményeznek a partner viselkedésében; ... ezek jobb esetben pozitív, míg rosszabb esetben nagyon gyakran negatív következményekkel járhatnak.*)

A szövegben nem jelenik meg a *mert* kötőszós okhatározói mellékmondat, a magyarázás és következtetés egyéb kötőszavai (pl. *minthogy, ezért* stb.), valamint az okhatározói szerepű csoportok tipikus példái pl. a *miatt* névutós határozó (pl. *betegség miatt felmentették*), a *valamitől* (pl. *izzadságtól nedves*), valaminek *köszönhetően/következtében* megfogalmazásokat tartalmazó szerkezetek, a rezultatív igemódosító szerkezetek (*halálra gázol, elnökké választ, Péternek*

keresztel stb.) és egyéb idiomatikus okságra utaló kifejezések (pl. *érdeklődés hiányában elmarad*) stb.

3 különböző nyelvi eszköz megnevezése (3x2=6 pont); megfelelő példák választása (2 pont)

Logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás (2 pont)

10 pont

2. Mondatszemantika. A fókusz funkció és a fókuszpozíció. Minden helyes mondat 2 pontot ér. Lehetséges válaszok:

Tehát ha valaki torzítva ismeri meg a valóságot,...

... az alapján fogalmaz meg bizonyos elvárásokat,...

George Bernard Shaw 1912-ben írta meg a Pygmalion című drámáját,...

A Pygmalion-effektus pedagógiai folyamatban megjelenő hatását Rosenthal és Jacobson írták le.

A negatív előítélet tehát olyan viselkedést váltott ki a pedagógusokból,...

4 pont

3. A főnévi kifejezés. A birtokos szerkezet azonosítása. Minden helyesen azonosított szerkezet 1 pontot ér. Helyes válaszok:

Birtokos	Birtok
(a)z ő (Kerri Strug)	(az) első ugrása
(a)z ő/ Kerri Strug	(a) bokaszalagja
(a) gyakorlat	(a) megismétlése
(a)z ő/ Kerri Strug	(az) edzője
(a)z ő (Károlyi Béla/ Kerri Strug edzője)	azzal a hozzáállásával
(a) lány	(a) sikerében

(A táblázatos szerkesztés nem elvárás.)

6 pont

4. A mondat alapszerkezete. A ragos és névutós főnévi kifejezés. A határozói kifejezés. A melléknévi kifejezés. Főnévi csoportok azonosítása, szerkezetük leírása. Minden azonosított és bemutatott főnévi csoport 1 pontot ér.

1) **Kypros királya** (alany): határozott főnévi csoport (a csoportnak nincs névelője, birtokos szerkezet lévén határozott): tulajdonnévi módosító/ birtokos/ birtokosjelző + főnévi alaptag (birtok) (nincs hangzó esetrag)

2) **egy csodálatos nőalakot** (tárgy): határozatlan főnévi csoport: határozatlan névelő + melléknévi módosító/ minőségjelző + főnévi alaptag (+ -t esetrag/ tárgyrag)

3) **az Ovidius tollából származó történet szerint** (határozó): határozott főnévi csoport: névelő + tulajdonnévi módosító/ birtokos/ birtokosjelző + főnévi alaptag (birtok, az igenévi módosító vonzata) (+-ból esetrag)+ melléknévi igenévi módosító/ jelző + főnévi alaptag (+ szerint névutó, határozói esetraghoz hasonló szerepben): (az (Ovidius tollából származó) történet) szerint

4) **egy napon** (határozó): határozatlan főnévi csoport: határozatlan névelő + főnévi alaptag (+ -n esetrag/ határozórag)

4 pont

5. Alaktan. Képzők, jelek, ragok. Az adott végződést tartalmazó morféma azonosítása. Minden morféma megnevezése 1 pontot ér. Helyes válaszok:

a. az -et végződés szerepe:

- érzékeltet: a -tet műveltető igeképző része
- történet: -et névszóképző
- őket: tárgyrag/ kötőhangzó + tárgyrag

b. a -i végződés szerepe:

- jelölő: igei személyrag (E/3, hat. ragozás)
- londoni: melléknévképző
- elvárásai: birtoktöbbségitő jel része

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

1. Az értekezés értékelésének szempontjai:

- Az esszé típusú itemek meghatározása (pl. általában a szummatív értékelésben használt szubjektív itemtípusok, feleletalkotó itemek, nyílt kérdésekre adott nagyobb terjedelmű válaszok, strukturált esszé: a választ megadott szempontrendszer vagy kérdéssor irányítja)

2 pont

- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk előnyei: egyetlen item keretén belül több kompetencia értékelhető, magasabb szintű kompetenciák mérésére alkalmas pl. szövegalkotás, szövegértelmezés, érvelés; alkalmas arra, hogy az értékelő felmérje, hogy a tanult ismeretek, készségek beépültek-e annyira a tanuló tudásába, képességszisztemébe, hogy újszerű feladathelyzetekben is aktivizálni tudja őket, stimulálja a kreativitást, a gondolatok logikus szervezését, szövegszerkesztést stb. **2 pont**
- a szummatív értékelésben való alkalmazásuk hátrányai: időigényes a kidolgozása, a javítókulcs nem tartalmazhatja az összes lehetséges választ, a felhívó szöveg nyílt kérdésekből/szempontokból áll, így a megoldások értékelése rugalmasságot, nyitottságot, szakmai tapasztalatot és kritikai képességet feltételez; nagyfokú szubjektivitás; az értékelés objektivitását minőségi skála, értékelési szempontok, teljesítményleírások segítségével biztosíthatjuk, de bármennyire részletesen kidolgozott a skála, az értékelés az értékelő személy elemző, mérlegelő tevékenységét feltételezi. **2 pont**
- Megfelelő példák alkalmazása **2 pont**

2. Az összeállított feladatlap értékelési szempontjai:

- Az értékelés típusának (diagnosztikus/formatív/szummatív) megnevezése **2 pont**
- 5 itemből álló feladatlap tervezése **2 pont**
- Különböző itemek tervezése, változatosság, fokozatosság **2 pont**
- Az itemek a megadott szövegre vonatkoznak **2 pont**
- Az itemek a szövegértés kompetenciáját mérik **2 pont**
- A mérőeszköz megfelel a választott korosztálynak **2 pont**
- A feladatok különböző gondolkodási műveletek mérésére alkalmasak **2 pont**
- A felhívó szöveg világos és érthető **2 pont**
- A javítókulcs tartalmazza a megoldásokat **2 pont**
- Helyes feladatleírás (megnevezi az itemtípust, a képességszintet és gondolkodási műveletet) **2 pont**
- Helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség **2 pont**